

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

ביצה דף ו

עניין: שני ימים טובים של ראש השנה בזמן המקדש

נחמיה פרק ח

וַיִּשְׁרַעֲנָה יְהוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל: וַיָּבִיֵא עֹזְרָא הַכֹּהֵן אֶת-הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקְּהָל מְאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה וְכָל מִבֵּין לְשִׁמְעַת בְּיָוִם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַיִּקְרָא-בּוֹ לִפְנֵי הַרְחֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר-

וַהֲעֵם עַל-עַמְדָּם: וַיִּקְרָאוּ בַּסֶּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפֶּרֶשׁ

וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אֲכִלוּ מִשְׁמֵנִים וּשְׂתוּ מִמֵּתִיקִים וְשַׁלְּחוּ מְנוֹת לְאֵין נֶכֶן לוֹ כִּי-קָדוֹשׁ הַיּוֹם לְאֲדֹנָינוּ וְאַל-תִּעְצְבוּ כִּי-חֲדוֹת יְהוָה הִיא מַעֲזֹכְכֶם: וְהַלּוּיִם מַחֲשִׁים לְכָל-הָעָם לֵאמֹר הֲסוּ כִּי הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל-תִּעְצְבוּ: וַיִּלְכוּ כָל-הָעָם לֵאכֹל וּלְשִׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח מְנוֹת וּלְעֲשׂוֹת שְׂמֵחָה גְדוּלָּה כִּי הִבִּינוּ בְּדַבְרֵים אֲשֶׁר הוֹדִיעֵנו לָהֶם: וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי

נֶאֱסָפוּ רְאִשֵׁי הָאֲבוֹת לְכָל-הָעָם הַכֹּהֲנִים וְהַלּוּיִם אֶל-עֹזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׁבִּיל אֶל-דַּבְרֵי הַתּוֹרָה: וַיִּמְצְאוּ כְּתוּב בְּתוֹרָה

פרי עץ חיים שער ראש השנה פ"ד
כמבואר שם באד"רז. והנה קודם החורבן, היה כח
בידינו לעלות הנשמות והעולמות ביום א', אך
עתה אחר החורבן, בהכרח לעשות ב' ימים של
ר"ה, כמ"ש בזוהר, הראשון הוא בסוד הנשמות,
והב' בסוד העולמות.

פרי צדיק ראש השנה אות כז

ויקראו בספר תורת אלהים מפורש וקיים שכל ויבינו
במקרא והיינו השפעת בחי' תושב"כ שהוא מבחי'
חכמה מוחל וזהו תורת אלהים מפורש. ואח"כ נא'
שם וכיום השני נאספו העם להשכיל בתורה זה
מרמז על השפעת בחי' תושב"כ שהוא ע"י הכנת
הלכ"כ לבינה לבא זה להשכיל בתורה. וזהו הפרש
של קדושת יו"ט שני של ר"ה בחי' השפעת תושב"כ
וכדאי' בחוס' על אמרס ז"ל שמימות עזרא ואילך
לא חליטו אלול מעובר שהי' באלותו השנה שעלה
עזרא מבבל שנא' כאן וכיום השני. וכידוע שמעזרא
הי' החמלה של אנכה"ג שהיו שרש התגלות תושב"כ.
ולזה הי' אז הרשימה של בחי' תושב"כ ע"י יוס
ב' דר"ה. ואח"כ בכל ימי הבית שני הי' רק יוס
הראשון נתקדש ע"פ ראיית החדש עד לאחר החורבן
מתקנת ריב"ז ואילך גזרו ופקטו לעשות שני ימים.
כי מאז נתייסדה בחי' תושב"כ על מכונה מתלמיד
שמאי והלל שהי' מחלקומס לש"ש ואלו ואלו דא"ת.
וזהו פיקר תושב"כ שממנה נובע ונחרכה עד דורי
זרות ולכן נקבעו ג"כ קדושת שני ימים של ר"ה
עד לדורת עולס לרמוז הזה :

הרמ"ז על ספר הזוהר פרשת פנחס

ונלע"ד לישיבו כמ"ש בסה"כ בכוננת שני ימי ראש השנה תקכ). והענין
שצריכים אנו לתקן שתי בחינות העולמות, של פנימיות בסוד הנשמות
ושל חיצוניות בסוד העולמות. ואמנם יום תיקון הנשמות הוא דינא
קשיא, ונראה לי הטעם שהנשמות הן הם החומאות והפוגמות, ועוד
שהוא יום אחדו, ויום השני הוא תיקון העולמות מכח מה שנעשה ביום
הראשון ולכן הוא דינא רפיא, והיינו דינא ורחמי הנזכר כאן. ואמר שם
הרב זל"ה תקא) שבזמן הבית היו יכולים להעלות הנשמות והעולמות
ביום אחד מה שאין כן אחר החורבן. ובזה נראה לי טעם לשבח למה
שעושיין שני ימים ראש השנה בארץ ישראל תקכ). שהרי בגמרא תקכג)
אמרינן דמימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר, ואם כן למה קבעו
שני ימים אחר החורבן מה שלא עשו כל זמן הבית, כי מה לי שהיה
יכול שיהיו, סוף סוף לא היו. אלא דהכל מתורץ עם מ"ש הרב זל"ה
שכן צריך להיות נמצא, שכיון שעצמו של ראש השנה הוא לתיקון השתי
בחינות, גם שיהיה יום אחד נקרא שני ימים, מפני שבהם נעשה תיקון
כפול, שעתה צריך שני ימים גמורים, ולכן לא נאמר באיוב ויהי היום
השני אלא ויהי היום, שאפילו תימא שאז נעשו שני ימים גמורים ראש
השנה, מכל מקום יום אחד נקרא, וכמו שאנו קורים אותם יומא אריכתא

לכמה ענייני דינים חלוקים כידוע תקכד).